

הפותרת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"ט טבת תשפ"א | דף היומי בבלי: פסחים מג | דף הכולל: שבת קמב.
דף היומי בהלכה: מסימן תקמ"ה סעיף ג' עד סעיף ה'.
מוסר: אהבת חסד - ועתה נבאר' עד 'וכוון בזה'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער העצלות עד שער הנדיבות 'כל המעלים עיניו'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"ברוך ה'! הפסדתי 20 אלף שקלים" | איך מחליפים צמיג שרוף בתוך שש דקות? | "אם גיבורים אתם - שתקו!" - ארבע דרכים לפיתוח 'שרירי האופי' | האוצר שהסתתר בתוך הנעלים - סיפור מדהים על כוחה של השבת | 2053

על דא ועל הא

"כאשר אדם מצליח להרגיל את עצמו לבלום את הפה, הוא נהיה 'גיבור' בתוך זמן קצר. אדם חזק אינו זקוק לדבר הרבה. כשבבית אומרים משהו ש'מעלה את הפיוז', אם גיבורים אתם - שתקו!"

"איזהו גיבור" - ארבע דרכים יעילות לפתח את 'שרירי האופי' | מאמר מרתק מתוך שיחת הגה"צ רבי אביגדור מילר זצ"ל

שרירי השליטה העצמית

הבחור העני - מוכן לנישואין; ילדים הבאים מבית עני, סיכוייהם להצליח בחיי הנישואין גבוהים מאלו של הבאים ממשפחה מבוססת, כי הקושי הכלכלי אילץ את הוריהם לומר להם הרבה "לא". הוא רוצה אופניים, אבא אומר "לא". היא רוצה שמלה חדשה, אמא אומרת "לא, אי אפשר". וכך הם מתרגלים קצת בשליטה עצמית, ושפת ה"לא" אינה זרה להם. ואז כשהוא שומע "לא" מאשתו זה נשמע לו מוכר והוא לא נבהל; הוא כבר למד להסתדר עם זה.

מאד בריא לנפש לשמוע "לא", כך מתרגלים להתגבר על המאוויים הטבעיים. הכל מכירים את הנאמר בפרקי אבות: "איזהו גיבור? הכובש את יצרו". להתגבר על הרצון, על הנטיה הטבעית - זו גבורה. ישנם הרבה סוגים של יצר הרע: יצרא דערייות, תאוות ממון, תאוות כבוד, קנאה, וכמובן כעס וגאווה, וכולם ניתנו לנו אך ורק כדי שנתגבר עליהם! הקב"ה רוצה מאתנו גבורה כזו, אופי חזק, כוח נפשי. ואם זה מה שהוא רוצה, עלינו למצוא דרכים להשיג את התכונות היקרות האלה.

כידוע, שרירי הגוף מתפתחים יותר ככל שמשתמשים בהם. הכל מודים בכך. הנפחים הם בעלי זרוע אחת מפותחת וחזקה הרבה יותר מחברתה. כך גם אותם הנוהגים לשחק הרבה ב'טניס' - זו היד בה הם מתאמצים ואותה הם מפעילים בכח רב. השרירים מתנוונים ונחלשים מחוסר שימוש, ומתחזקים משימוש.

כך גם טבעם של "שרירי האופי". אם אדם תמיד מקבל את מה שהוא רוצה, הוא לא רגיל לשמוע "לא" - שרירי השליטה העצמית נהיה רפוי וחלש. הורים שאינם מסוגלים לומר "לא" לילדיהם ולעמוד על שלהם, גורמים לשרירי השליטה העצמית של ילדיהם להיות כה חלשים, עד שאינם יכולים לתפקד בשעת מבחן. לפתע, כאשר נישאים, בחור שלא הורגל לשמוע "לא" ובת שלא שמעה מעולם "לא" - שני יצורים אנוכיים וחלשים שמתחילים לחיות יחד - מתחילים לומר "לא" זה לזה, וזו שפה זרה להם! הם אינם רגילים לשמוע אותה! משום כך אין הנישואין שלהם מחזיקים מעמד.

"אל תדברו ותדברו ותדברו"

הצורך באולם המפואר ביותר דווקא, ובכל אותן מותרות יקרות וראוותניות? עדיף היה שישלטו בעצמם, שיהיו גבורים ולא יוציאו על כך את כל הכסף הזה. יש מקומות טובים יותר להשקיע בהם את הכסף. לפעמים צריך להתנהג כמו אריה, ולומר לבן או לבת, בנחרצות ובכח: "בשום פנים ואופן לא! אנחנו לא מוציאים את הכסף הזה". החסכון הוא גבורה.

לדעת לומר 'לא'

עוד אופן של גבורה בא לידי ביטוי באכילה. להימנע מאכילת דברים מזיקים! לאכול צריך, בוודאי. אבל לאכול לשם שמים, ורק את מה שהקב"ה רוצה שנאכל; דברים בריאים שיחזקו אותנו. מי צריך את כל החטיפים והמאפים האלו? צריך להתנהג בגבורה ולומר "לא! אני לא נוגע בזה". ויש המתענגים על שתיית משקאות אלכוהוליים או על עישון, ה' ירחם. עישון הוא חולשת אופי! אם רואים אדם מעשן - דעו שהוא חלש! אדם חזק אינו מעשן. אני הולך ברחוב ורואה ילד צועד ובידו "ווקמן". מי צריך את זה? האמנם אי אפשר ללכת ברחוב בלי לשמוע מוזיקה? זה מיותר לגמרי! וכן כאשר נוסעים ברכב, האם חייבים תמיד לשמוע את החדשות, את התחזית, או לשמוע שירים? זו חולשה! המשמעות של כל זה היא להיסחף אחר ההמון ככבשה פתיה. הקב"ה אוהב גיבורים, אנשים היודעים לומר "לא". אני לא אבזבז כסף, לא אבזבז זמן, לא אבזבז מילים. לא אעשה מה ש"כולם" עושים. אני אמשך להתרכז בחובתי בעולמי, בלא להיסחף ולהיגרר אחר שטויות".

הקב"ה אוהב גיבורים

ה' חפץ באריות שבינינו, באותם שיש להם כח ואנרגיה ומוכנים להשקיע ולהתאמץ. לומדים תורה מתוך 'ברענ' וכת, מתאמצים להצליח, מתגברים על יצרם ועל סביבתם ולומדים גם בזמנים "פנויים". כל החברים שלו הולכים לפיצה או לטיול, אבל הוא לא יהיה חלשלוש; הוא נשאר בבית המדרש וחוזר על מה שלמד, חוזר על השיעור, מוודא שבאמת הבין. הוא יהיה זה שיצליח, כי יש לו גבורה.

"בדרך שאדם רוצה לילך, בה מוליכין אותו". מי שרוצה להיות אריה ולעמוד איתן נגד פיתויי היצר, מי שעובד על עצמו להיות אריה - הקב"ה יעזור לו והוא יצליח.

(גיליון תורת אביגדור)

דרך קלה ויעילה לחשל את האופי היא השתיקה. כאשר אדם מצליח להרגיל את עצמו לבלום את הפה, הוא נהיה "גבור" בתוך זמן קצר. הדבר אינו קשה כל כך. גברים, נשים, כל אימת שיש לכם מה לומר, אמרו זאת בקצרה; אל תדברו ותדברו ותדברו במשך שעות. דיבורים הם סימן לחולשה, החלשים חייבים לדבר כדי לשחרר החוצה את מה שלוחץ עליהם. אדם חזק אינו זקוק לדבר הרבה. הוא יודע לשמור דברים בבטן. זה תורם גם לבריאות, כי ככל שמדברים יותר, מתלהבים ומתעצבנים יותר, ולחץ הדם עולה...

כשבבית אומרים משהו ש"מעלה את הפיז", אם גיבורים אתם - שתקו! זוהי גבורה, ובגבורה כזו אתם בונים את ביתכם. לא לריב על שטויות, על עניינים של מה בכך. הכל יעבור בסופו של דבר. ה' אוהב בני זוג שמתגברים ושותקים. ודווקא משום שנדרש כוח של אריה כדי לשתוק, אם שני בני הזוג יכולים להיות כאריות ולשתוק, אין לך טוב מזה.

אל תהיו כבשים

עוד צעד בדרך לגבורה: להימנע מללכת למקומות שלא חייבים להיות בהם! אל תבזבזו זמן כסף שלא לצורך ... אם יילך האדם כל היום למקומות בהם הוא יכול לאכול משהו או ליהנות מחברת אנשים, אין הוא אלא אדם חלש: הוא לא מסוגל להישאר לבד. לא מסוגל לשלוט בעצמו. חייבים להיות חזקים ולומר "לא!" וכי מפני שכולם הולכים, צריך גם אתה ללכת? זה אינו אריה. זה כבש קטן וחמוד הנסחף לכל מקום עם העדר.

חיסכון הוא גבורה

צורה נוספת של חולשה היא כאשר אדם מוכן תמיד להוציא כסף על דברים שאינו זקוק להם. חסכנות היא גבורה. במקום לבזבז כסף, הפקידו אותו בבנק. ודאי שצריך לתת צדקה, אבל לחסוך כסף הוא דבר חשוב כשלעצמו. איזה מין חינוך הוא זה, כאשר הורים מבזבזים הון תועפות על אירוע בר מצווה מפואר וראוותני הנראה כחתונה? זאת מלבד הסבל שזה גורם לכל מי שאין ביכולתו לערוך חגיגת בר מצווה מפוארת כל כך, ובנו דורש "בר מצווה כמו שעשו לחבר שלי".

כך גם לעניין החתונות. גם מי שיש לו האמצעים לכך, מה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

בלית ברירה הוא לקח את הנעליים היקרות, וביקש מהקופאי הנחה מיוחדת, כיון שהוא פוטר מעבודתו בעקבות הקורונה. הקופאי היה 'במקרה' בעל החנות. "קח את הנעלים ללא תשלום", אמר לו, "ותיצור אתי קשר במוצאי שבת"...

סיפור מדהים על כוחה של השבת

פניו. כל נעל בחנות נעה בסביבות ה-700 800- שקל וכמובן, "אגורה לא פחות", אמרו בפניו כמה פעמים עובדי החנות. הוא יצא מהחנות וניסה לחפש באיזור עוד חנות, ומשלא מצא חזר לחנות ונטל את הנעליים של ה-700 שקל וניגש לקופאי שהיה 'במקרה' בעל החנות, וכאן החל לספר לו שהוא חייב הנחה או הסדר מיוחד בתשלומי האשראי, בגלל שעד עתה הוא היה עובד ובבוקר אחד נפלה עליו צרה בעקבות הקורונה והוא הפסיק לעבוד ולכן אין לו כסף מיותר בכלל. בעל החנות שמע את דבריו ונצבט ליבו מבפנים. הוא מבקש ממנו לספר לו בדיוק מה קרה איתו, ומידענו החל לספר לו את תלואותיו, החל מכך שהיה מחסנאי בחנות נעליים בפתח תקווה, עבור דרך הקיצוץ בעובדים שפגע גם בו, וסיים בזה שאין לו כסף בבית כבר זמן רב ובקושי הוא חי. בעל החנות שמע את הדברים ואמר לו: "קח כרגע את הנעליים ללא תשלום, אבל תיצור עימי קשר במוצאי שבת כי אני רוצה שתתחיל לעבוד אצלי ברשת חנויות הנעליים הפרוסות ברחבי הארץ" - לא לפני שציין בפניו שהסניף הפנוי שיש לו זה ב'אחסימך' הסמוך מאוד ל... פתח תקווה, כי בדיוק כמה ימים קודם לכן המחסנאי שם עזב את עבודתו. בשבת קודש הוא ניגש אלי, הראה לי את הנעליים וסיפר לי את הנס הנדיר שאירע עימו. במוצאי שבת הוא צלצל לבעל החנות וסגר עימו על העבודה, וביום שני אני מקבל ממנו טלפון המבשר לי על סגירת המעגל - שסכום המשכורת שהוא מקבל שם היא בדיוק פי שניים!! ממקום עבודתו הקודם. זה כוחה של השבת!!

(גיליון 'אור השבת')

מספר מגיד המשרים הגאון רבי חיים זאיד שליט"א: לפני שבועות אחדים הוזמנתי לשבת נופש שנערכה על ידי ארגון 'הדברות' במלון לביא שבצפון הארץ. שעות מספר לפני כניסת השבת פוגש בי אדם שניכר עליו שהוא בשלבי התקרבות לאבא שבשמים, וביקש ממני ברכה. הוא החל לספר לי שלאחרונה החליט להתקרב עוד יותר לאבא שבשמים. דא עקא, מצבו הכלכלי אינו מבשר טובות. הוא עבד בתור מחסנאי בחנות נעליים הנמצאת במקום מגוריו, פתח תקווה, וכעת בעקבות משבר הקורונה החליטו לקצץ בעובדים והוא פוטר מעבודתו וכעת נמצא בביתו בלי משכורת ומתגלגל בחובות. כמובן ברכתי אותו לאלתר. לפני שנפרדנו הוא אף סיפר לי ששמע שיחה שלי על חיזוק בכבוד השבת, ולכן הוא ורעייתו החליטו לשבות בשבת זו מחוץ לבית בלי לטרוח ובלי לבשל, וכמובן לשבת במשך כל השבת ולשמוע שיעורי תורה מחזקים, ואיך לא, על הדרך לקבל גם עונג שבת, שיכבד כיאה וכראוי את שבת קודש. הוא התקדם ממני, ואחרי כמה רגעים הוא חוזר אליי שוב ומספר לי כי שכח להביא את נעלי השבת ויש לו במלון רק נעלי יום חול שנמצאות במצב מחפיר, ונעליים אינם כבוד לשבת", הפטיר באוזוניי. "תצחצח אותם היטב", הצעתי לו. הוא החמיץ פניו וטען שוב שנעליים אלו אינם לכבודה של השבת. מכאן לשם הוא תפס את הרגליים, ולא תאמינו, הוא הלך ישר לקיבוץ לביא וחיפש חנות נעליים כשעוד פחות משעה נכנסת שבת, וכל זה רק בשביל נעלי שבת. הוא מסתובב ומתרוצץ ואחרי זמן מה מצא חנות אחת פתוחה שהייתה גם היא רגע לפני סגירה. הוא נכנס פנימה וראה נעליים מהודרות, וכששאל למחיר חפו

להתחיל את היום ברגל ימין
 חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
 הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..
 המייל היומי של 'דרשו'.

הלפתי על פני הבהורים בלי לעצור, אלא שמצפוני העיק עלי: האם משום שאני ממהר לדבר מצוה זה מונע ממני לעשות מצוה נוספת על הדרך? הזרתי, אספתי אותם והמשכתי בנסיעה. לפתע הרחנו ריח של צמיג שרוף...

מי גמל חסד עם מי?

שהצמיג התפוצץ. שלושת החבר'ה המנים הפשילו שרוולים ולא נתנו לי לגעת בשום דבר. תוך שש דקות על השעון הצמיג הוחלף בצמיג חלופי והמשכנו בדרכנו...

אני שואל אתכם - מי הרוויח זמן מהמצוה? אילו המשכתי ולא אספתי אותם היה לוקח לי לפחות חצי שעה, שהרי אני מיומן בהחלפת צמיגים. ומה גם, שחבר ששמע את הסיפור אמר לי שהיה לי נס כפול, שהרי צמיג שמתפוצץ בנסיעה של 120 קמ"ש יכול לגרום לאיבוד שליטה על הרכב, ועתה שהיה משקל של שלושה גברים על הרכב, יתכן שהם ייצבו את הרכב מאיבוד שליטה. אז מי גמל חסד עם מי?

(טיב הקהילה)

התחייבת לערוך סעודת מלווה מלכה גדולה סמוך לצאת השבת בירושלים עיר הקודש תובב"א. בשבת התארחתי בבית שמש, ובצאת השבת יצאתי ברכבי ירושליימה על מנת להתארגן לערוך את הסעודה כראוי.

בדרך ראיתי קבוצת בחורים המנסה לעצור טרמפים, אלא שמפאת הלחץ חשבתי שלא להתעכב בעצירה לטרמפיסטים וחלפתי על פניהם. אלא שמצפוני העיק עלי, האם משום שאני ממהר לדבר מצוה זה מונע ממני לעשות מצוה נוספת על הדרך? עצרתי וחזרתי אליהם לאוספם לרכבי. הם שמחו מאוד, נכנסו לרכב, והתחלנו לשוחח בדברי תורה. לפתע הרחנו ריח של צמיג שרוף. עצרתי בצד, והתברר

השגחה פרטית

האיש סיים את הסיפור בהתרגשות ובשמחה רבה: "תשמע מה היה, העסקה לא נגמרה בסוף! הפסדתי 20 אלף שקלים! הזרתי הביתה ואמרתי: ברוך השם!"...

מהפסד לא מפסידים - שני סיפורי השגחה פרטית מסוג אחר

שגם פרנסה זו מצווה, והבטחתי לעצמי להשלים ביום המחרת את הלימוד של אותו יום. סיכמתי עם הצדדים שלמחרת בבוקר נסיים את העסקה עד הסוף.

למחרת, התפללתי שחרית במניין הקבוע שבו אני מתפלל, בשעה 7:30. הפלאפון שלי סגור לחלוטין בשעת התפילה, אבל ביום הזה התרתי לעצמי לצאת החוצה ב'אשרי' 'ובא לציון' ולהתקשר לקונה כדי לשאול אותו מה קורה.

חכייתי לשמוע את סוף הסיפור, והאיש מסיים בהתרגשות ובשמחה רבה: "תשמע מה היה, העסקה לא נגמרה בסוף... הזרתי הביתה ואמרתי: ברוך השם! קבלתי ליטוף מהשמים! הקב"ה הראה לי: בני חביבי, אני אוהב אותך! אני רוצה ללמד אותך אחת ולתמיד, 'אין אדם שומע לי ומפסיד!' אף פעם לא תפסיד מללמוד שיעור, אף פעם לא תפסיד מתפילה כראוי עד סופה. אני מלא הכרת הטוב לבורא עולם שלימד אותי את הלימוד הזה. כששמעתי את הסיפור פשוט בא לי לצאת עם ריקוד של "מי

מי שעניינים לו, רואה 'השגחה פרטית' לא רק כאשר הדברים מסתיימים ב'הי-פי-אנד'. כך הם שני היהודים היקרים שסיפוריהם מובאים בשורות הבאות:

ב'זאת חנוכה' פנה אלי יהודי תושב ביתר עילית, כולו קורן מאושר, וסיפר לי כך: הוא נקלע לחובות עצומים והרגיש שהוא חייב למצוא צינור כדי למשוך פרנסה משמים. לפני זמן קצר החל לעסוק בתיווך דירות, ובמקביל שמר מכל משמר על שעת השיעור היומי שמתקיים בבית מדרש בביתר בכל ערב בשעה תשע.

לפני כמעט שבועיים - סיפר - עמדתי לסגור עסקה רצינית, שרווחיה הסתכמו בעשרים אלף שקל. היו כמה עניינים שדרשו בירור, וכן היה עלי לטפל בכמה פרטים קטנים כדי להתאימם לדרישות הקונה, ולכן התעכבתי בירושלים.

תכננתי לצאת לביתר בשעה 8:15 בערב וכך להספיק את השיעור. למעשה, ב- 8:15 היה עלי לגמור מספר דברים בקשר לעסקה, ובסופו של דבר הפסדתי את השיעור. תירצתי לעצמי

"התקשרת אלי ממש בהשגחה פרטית", מתרגש החבר, "ברגעים אלה אני עומד לצאת מהחניה, ומתעכב כאן במיוחד בשבילך. כשאראה אותך עם הפיג'ו השחורה שלך, אפנה את השטח, ואתה תיכנס לחניה במקומי".

תודה, אמרתי, ונהייתי מכך שהחבר אף זכר איזה רכב בדיוק יש לי. הוא מסר לי פרטים מדויקים על מיקומו, ואני יצאתי לכיוון. הגעתי למקום הנכון, והנה אני רואה שהחניה כבר תפוסה ב... מכונית פיג'ו בצבע שחור. כן, יש עוד פיג'ו שחורה בעולם חוץ משלי. החבר שחנה שם לפני כן היה בטוח שהפיג'ו הזאת היא שלי, ראה את היהודי עם האוטו נכנס, ופינה לו מקום.

כך קיבל יהודי אחר מתנה משמים, חניה מהירה, בלי שיידע איך ארגנתי לו את זה. אני מקווה שהדבר ייחשב לי לחסד: נטלתי חלק בתכנון השמימי, לפנות חניה ליהודי שלא הכרתי.

(גיליון 'השגחה פרטית')

כעמך ישראל". למחרת סיפרתי לשכני את הסיפור, והוא הזכיר לי את דברי רבינו יונה בשערי תשובה פרק ב': "וכאשר יקבל האדם את מוסר השם, ויטיב דרכיו ומעלליו, ראוי לו שישמח בייסוריו, לפי שהועילוהו תועלות נשגבות, ויש לו להודות לשם יתעלה עליהם כמו על שאר ההצלחות". האברך היקר הודה ושמח על הלטיפה משמים כמו על אחת ההצלחות הגדולות שלו בחיים.

נראה לי, שכל מי ששומע את הסיפור גם יצא יחד אתי בריקוד של "מי כעמך ישראל".

יצאתי ברכב לכיוון גאולה בשעות הבוקר. למצוא שם חניה בשעות אלו זה לא קל, ולכן התקשרתי לחבר שנמצא באזור, אולי הוא יוכל לתפוס לי חניה.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחיים

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

סגולות וישועות

נראה לי שאתה משתדל מאוד ועושה ככל יכולתך. כבר יצאת ידי חובת השתדלות, ועכשיו אתה בשלב שצריך עזרה מבחוץ. אני אתן לך שם וכתובת להיכן לפנות...

העצה הנפלאה של רבי שמשון פינקוס זצ"ל

"אני כותב את זה מפני שהרבה חושבים שתפילה זה ענין של עשיית מצוה ומדרגות. כל זה נכון, אבל לא העיקר. העיקר הוא שהקב"ה הוא אישיות ברורה חי וקיים, שאפשר לתפוס איתו קשר אישי, ומעולם לא התאכזב מי שעשה כך.

"וכמה שהדבר יותר פשוט ופרקטי, הוא יותר טוב ויותר מועיל. והעיקר שיהיה קשר אישי, פשוט לספר לו על הבעיה שלך ולבקש ממנו עוד הפעם ועוד הפעם.

"מי שיתן לך עצה אחרת, חבל על ההשתדלות. תלך ישר למי שיכול לעזור לך באמת, תתפוס אותו ואל תעזוב אותו, עד שהשגת את כל מה שלבך חפץ".

(הובא בגיליון 'נהורא דשמעתא')

כתב הגרש"ד פנקוס זצ"ל במכתב אישי לבחור (אגרות ומאמרים עמ' מג):

"נראה לי שאתה משתדל מאוד, עושה ככל יכולתך, ויצאת ידי חובת השתדלות. עכשיו אתה בשלב שאתה צריך עזרה מבחוץ. לכן אני אתן לך שם וכתובת, שאליו תפנה והוא יעזור לך. "קוראים לו ה' יתברך.

"הוא חזק מאד, שבאמת הוא ברא את הכל, ואני יודע בסוד שהוא גם אוהב אותך באופן אישי, והוא מחכה שתפנה אליו. אין בעיה למצוא את הכתובת שלו, הוא נמצא בכל מקום, וגם ברגע הזה שאתה קורא את המכתב אתה יכול לפנות אליו.

עובד הרואה שיש במפעל עובדים מיותרים - האם מותר לו לספר זאת לבעלי המפעל?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

עובדים כהוגן - דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש ח"א פ"ל אות ז) שמותר לו לדווח אף אם הם יפוטרו מחמת דבריו. ואף אם לא נתמנה לפקח, דעת הגר"נ נוסבוים (מראי מקומות, להגר"ר ויליגר ח"ב) שמותר לספר על פועל שעבד רק חלק מהזמן ששכרוהו לעבוד, אף שע"י כן יעכב המעביד חלק ממשכורתו, כיון שבב"ד לא היו מוציאים מהמעביד ממון זה מספק, מחמת שהוא המוחזק בממון [וזאת אם יש לו ראייה או סיבה לחשוב ולהסתפק שלא עבד בשעות מסויימות, שאל"כ א"א לסמוך על עד אחד למנוע מתשלום שחייב].

וכן עובד הרואה שיש במפעל פועלים מיותרים, דעת הגר"א בנצל (משנה ברורה ביצחק יקרא ח"ו בסוף הספר עמ' ד) שחייב לדווח על כך להנהלה משום השבת אבדה, אף שעקב כך יפוטרו חלק מהם [וראה לקמן (ציורים ס"א וס"י) ששמע שאם ההנהלה יכולה לשים לב לדבר בעצמה אין צריך לספר]. והוסיף שכמו כן בודאי צריך לדווח לועד כשרות על זיופים בחותמת שלהם. ולמסור נהג אוטובוס שמרמה להנהלת החברה, דעת הגר"י סילמן (מראי מקומות שם) שמותר, כיון שדבר היזק שאין אפשרות לבי"ד לטפל בו אפשר למוסרו אפילו לערכאות.

אחד התנאים הנדרשים להיתר לספר רכילות לתועלת, הוא שלא יסובב על ידי הרכילות נזק לאותו אדם יותר מאשר היה מגיע לו בדין תורה. בסעיף ה' מכלל ט' בהלכות רכילות מביא 'חפץ חיים' דוגמא למקרה כזה, כגון שהמספר יודע בחברו שהוא יקבל את סיפורו כאמת גמורה, ועל סמך זה יבטל עסקה עם פלוני. באופן זה, למרות שאם היו שני עדים מעידים על הסיפור בבית דין, היה מותר לו לבטל את העסקה, מכל מקום, כיון שכאן הסיפור מתבסס על פי עד אחד בלבד, נמצא שעל פי דין תורה יהיה אסור לו לחזור בו. וא"כ, בגלל הרכילות נגרם לנידון היזק יותר מאשר היה מגיע לו בדין תורה.

בביאורים ומוספים מביאים מספר נידונים בענין זה. האם מותר לאדם להסתלק משותפות על סמך מה ששמע מאדם אחד? יש שכתב (נתיב חיים) שכשלא קבעו זמן עד מתי תימשך השותפות רשאי להסתלק, שהרי מבוואר בשו"ע (חו"מ סי' קעו סט"ז) שכשלא קבעו זמן יכול כל אחד להיפרד מהשותפות מתי שירצה, וא"כ אין בהפסקת השותפות היזק והפסד שב"ד לא היו מבצעים, אלא רק מניעת רווח. אדם שהתבקש לעקוב אחר פועלים בעבודתם ולדווח אם הם

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

כיצד יתכן שבעל ואשה יושבים יחד בסוכה ורק האשה רשאית לברך 'לישב'?

פסחים דף מג

מצוות עשה שהזמן גרמא

ממצוות ישיבה בסוכה, וממילא מותר לה לשבת ולאכול בסוכה באופן ששולחנה מחוץ לסוכה, ונחשבת כאוכלת בתוך הסוכה. ואם כן, במקרה שישבו בעל ואשתו בתוך הסוכה, באופן ששולחנם היה מונח בתוך הבית, שאז הבעל אינו רשאי לברך 'לישב בסוכה', משום שבישיבה כזו אינו מקיים מצוה, אך האשה רשאית לברך, משום שמקיימת מצוה בישיבתה בסוכה. [יצויין שמדובר באשה מבנות אשכנז, הנוהגות לברך על מצוות עשה שהזמן גרמא (יעויין במשנ"ב סי' תר"מ סק"א). אך לדעת מרן הבית יוסף (או"ח סי' י"ז), אין הנשים מברכות על מצוות עשה שהזמן גרמא].

(ופריו מתוק - דברים פרשת וילך)

כתוב בשולחן ערוך (סי' תרל"ד ס"ד): "מי שהיה ראשו ורובו בסוכה, ושולחנו חוץ לסוכה, ואכל, כאילו לא אכל בסוכה, אפילו אם היא סוכה גדולה, גזירה שמא ימשך אחר שולחנו". כלומר, חז"ל גזרו שלא ישב אדם בסוכה ויאכל, כאשר שולחנו נמצא בתוך הבית, שמא ימשך אחר השולחן ויצא מן הסוכה ויאכל בתוך ביתו.

ושמענו בשם מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, שגזירה זו אינה שייכת לגבי נשים, וזאת משום שאשה פטורה מן הסוכה ככל מצוות עשה שהזמן גרמא שגשג מהן, ואם כן, לא שייך לגזור לגביה 'שמא תימשך אחר שולחנה', שהרי אף אם תימשך ותאכל מחוץ לסוכה, היא לא תעבור בכך עבירה, שכן אשה פטורה

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

האם מותר לכתוב מזוזה בחול המועד כדי להשתמש בה לאחר החג?

ויש המפרשים, שאף אם יש ברשותו את צורכי מחייתו, מותר לו ליטול שכר כדי לרכוש את צורכי החג המובהקים, כגון בשר ויין. ולדעת הרמ"א - מותר לו ליטול שכר אף במטרה שיוכל לרכוש בשכרו את כל צורכי החג, בנוסף על אלו שברשותו; ורק אם הוא אדם בעל אמצעים, אינו רשאי ליטול שכר.

[שו"ע תקמה, ג, משנ"ב י, יד, טו רטז, שעה"צ י, וביה"ל ד"ה ואם, וד"ה או; וראה ביאורים ומוספים דרשו, 13]

מותר לסופר לכתוב בחול המועד פרשיות תפילין ומזוזות לשימושו הפרטי, ואף כשאינו זקוק להן אלא לאחר החג. אולם, לצורך אדם אחר, רשאי הסופר לכתוב רק במידה והוא זקוק למזוזה ולתפילין (במקום שבו נוהגים להניחן בחול המועד, ראה להלן) בחול המועד.

ולענין נטילת שכר על הכתיבה, הדין כך: לדעת השולחן ערוך, מותר לו ליטול שכר רק אם חסרים לו צורכי מחייתו הבסיסיים;

האם מותר לבעל גמ"ח לרשום בחול המועד את נתוני השואלים?

בלבד, שהרי די בכתיבה משונה כדי שהנתונים לא יִשְׁכחו. וכתיבה לצורך החג, כגון רשימת קניות, וחישוב הוצאות כדי לדעת כמה ניתן להוסיף ולהוציא בחג - מותרת רק באופן של 'מעשה הדיוט'. ובנוגע להגדרת 'מעשה אומן' ו'מעשה הדיוט' בכתיבה, ראה תקציר לאתמול, ובמקורות.

[שו"ע תקמה, ד, משנ"ב יח-יט, ושעה"צ כג; וראה ביה"ל ה, ד"ה אפילו; ביאורים ומוספים דרשו, 17-18]

נתונים העלולים להישכח אם יִמְנְעו מלכותבם בחול המועד, כגון: חנות מכולת שקונים בה בהקפה והמוצרים נרשמים בכרטיס הלקוח, רשימת שואלים מ'גמ"ח', וחשבונות כספיים שונים - נחשבים ל'דבר האבד', ומותר לרושםם בחול המועד אף באופן של 'מעשה אומן'; ולמרות שאין ודאות כי הנתונים יִשְׁכחו, עצם החשש מחשיב זאת כדבר האבד. ויש שהתיר כתיבה ב'שינוי'

מדוע לדעת השולחן ערוך והגר"א אסור להניח תפילין בחול המועד?

אולם, לדעת הרמ"א, מאחר וימים אלו מותרים חלקית בעשיית מלאכה, אינם נחשבים ל'אות', וחובה להניח בהם תפילין. ואף הנוהגים כדעת הרמ"א, לא יברכו על ההנחה, ואף על עצם ההנחה יתנו במחשבתם: "אם אני מחויב - אני מניחן לשם מצוה, ואם לאו - אין אני מניחן לשם מצוה".

[ביה"ל תקמה, ג, ד"ה או; ביאורים ומוספים דרשו, 9]

בשבת וביום טוב אסור להניח תפילין, כיון שימים אלו הם מכונים בתורה 'אות', ואם מניחים בהם את התפילין המכונות אף הן 'אות' - 'והיה לך לאות על ירך' - יש בכך משום זלזול ב'אות' שלהם. ואם מניחן בימים אלה לשם מצוה, עובר משום 'בל תוסיף'. ובימי חול המועד - לדעת השולחן ערוך והגר"א, אסור להניח תפילין, משום שאף הם נחשבים ל'אות'.

* אסור לכתוב בחול המועד, אפילו אות אחת, בין בכתב הנחשב ל'מעשה אומן', ובין בכתב הנחשב ל'מעשה הדיוט'.
* כתיבת ספר תורה, או תיקונו, כאשר אין לציבור ספר אחר - נחשבים כצורך הרבים שמותר לעשות עבורו מלאכה בחול המועד באופן של מעשה אומן. וכאשר קיים ספר אחר לשימוש הציבור, אסור לתקן את הספר באופן של מעשה אומן, אף לצורך קריאה בחול המועד; אולם, מחיקת אות, הפרדת אותיות דבוקות, או הכהיית דיו במקום שהתבהר - מותרת, מפני שהן נחשבות כמעשה הדיוט.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר להדליק נר בליל יום טוב כדי למנוע פחד מחשכת הלילה?

הבית, וחימום מים לרחיצה. וכמו כן, מותר להדליק נר כדי למנוע פחד בחשכת הלילה, או להדליק נר נוסף כדי למנוע טירחה בהליכה אל נר המוצב במרחק. אולם, הדלקת נרות לצורך אחר, וכגון שמדליק נרות מיוחדים ויקרים כדי להראות את עושרו לעיני כל - אסורה. וראה להלן בנוגע להדלקה לצורך מצוה.

לדעת הרמב"ם, מותר להדליק אש ביום טוב אף שלא לצורך כלל, אך לדעת רוב הפוסקים, מותר להדליק אש רק כשיש צורך בדבר; וכן הלכה. הצורך העיקרי שעבורו מותר להדליק אש הוא, כמובן, 'אוכל נפש', דהיינו, בישול, אפייה, צלייה, וחימום מים לשתיה. וכן מותר להדליק אש לצורך שאר הנאות הגוף, כגון תאורה, חימום

[שו"ע תקיד, ה, משנ"ב ל, שעה"צ לט, וביה"ל ד"ה נר; ביאורים ומוספים דרשו, 25]

הלוח היומי

י"ט בטבת | רבי אברהם יעקב ב"ר מרדכי שלום יוסף פרידמן זצ"ל, האדמו"ר מסדיגורא, בעל עקבי אבירים

יארצייט:

תקע"ג: רבי אריה לייב ב"ר יוסף הכהן הלר זצ"ל, בעל קצות החושן, אבני מילואים ושב שמעתתא.
תקצ"ז: רבי יעקב ב"ר נפתלי צבי (ממעליץ) הורביץ זצ"ל, אב"ד קולבסוב ומעליץ, בעל זרע יעקב.
תר"ט: רבי אלימלך ב"ר מנחם יששכר ווייסבלום זצ"ל, מרודניק.
תרל"ב: רבי אברהם שמואל בנימין ב"ר משה (החת"ס) סופר זצ"ל, אב"ד פרשבורג, בעל כתב סופר.
תרל"ה: רבי רפאל אשר ב"ר אברהם קובו זצ"ל, מסלוניקי, בעל שער אשר.
תרנ"ד: רבי יעקב ב"ר אברהם (מטשכנוב) לנדא זצ"ל, ממיעזוב.
תרצ"א: רבי משה ב"ר שמואל סוקולובסקי זצ"ל, ר"מ בריסק, בעל אמרי משה.
תשל"ד: רבי מנחם מנדל יוסף ב"ר יעקב מרדכי זקס זצ"ל, חתן הח"ח, ר"י ראדין ומר"י רבנו יצחק אלחנן.
תש"ס: רבי צבי ב"ר חזקיהו אברהם ברוידא זצ"ל, אב"ד פ"ת.
תשע"ג: רבי אברהם יעקב ב"ר מרדכי שלום יוסף פרידמן זצ"ל, האדמו"ר מסדיגורא, בעל עקבי אבירים.
תשע"ד: רבי מנחם מנדל מאיר ב"ר משה דוד מורגנשטרן זצ"ל, מסוקולוב-קוצק.
תשע"ז: רבי ברוך חורי זצ"ל, מנתיבות/מושב שלשלת.

סיבת העלמותם של המכשירים

בתו של הג"ר יחיאל מיכל פיינשטיין חלתה באסטמה והוא רכש כמה מכונות שיהיו בהישג יד, פעם בשעת התקף לא נמצא שום מכשיר והיא נפטרה, לאחר פטירתה נמצאו שלושה מכשירים ליד מטתה וחשו שאולי ניתן היה למנוע את פטירתה. הג"ר יעקב גלינסקי אמר להם בשם רבי משה רוזינשטיין: "ההשתדלות היא מצוה במה ששייך לעתיד, אבל בנוגע לעבר ה' רצה שכך יהיה ומי שסבור שאילו היה נוהג אחרת התוצאה היתה משתנה, הרי זה גובל בכפירה!" ובכך התנחמו.

(שיח יוסף ח"ב עמ' תקכ)

נשתדל שלא לחוש תחושת אכזבה ביחס לדברים שכבר התרחשו, ולא נחשוב שאילו היינו פועלים אחרת אולי היינו מצליחים לשנותם, שהרי כיון שכבר נעשה ודאי שכך היה רצון ה'

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il